

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351*

<http://www.akademikbakis.org>

AİLEDE ALINAN KARARLARA KADININ KATILIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ¹

Fatma ARPACI

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Aile Ekonomisi Eğitimi A.B.D.

Özet: Araştırma, ailede alınan kararlara kadının katılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacı ile planlanmıştır. Ankara’da rasgele belirlenen ve gönüllü 450 evli kadın üzerinde yürütülmüştür. “Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar” ($F=16.033$, $p<0.01$) kadının eğitim durumu ile ilişkilidir ve bu ilişki tüm eğitim gruplarında bulunmuştur. “Akraba ilişkilerine yönelik kararlar” ($F=2.905$, $p<0.05$) ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında ilişki olduğunu göstermektedir. “Ev işlerine yönelik kararlar” ($t= 5.55$, $p<0.01$) kadının çalışma durumundan, “çocuklara yönelik kararlar” ($t= - 2.80$, $p<0.01$) ve “sosyal faaliyetlere yönelik kararlar” ($t= 2.79$, $p<0.01$) kadının çocuk sahibi olma durumundan etkilenmektedir.

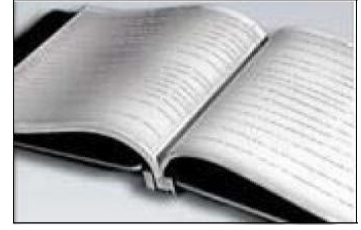
Anahtar Kelimeler: Aile, Karar, Ailede Alınan Karar, Kadın, Kadın Katılımı

A STUDY INTO THE FACTORS AFFECTING THE INVOLVEMENT OF WOMAN IN THE DECISIONS TAKEN IN FAMILY

Abstract: The current study was carried out to investigate the factors affecting the involvement of woman in the decision taken in family over 450 volunteer married women chosen randomly in the city of Ankara. “Decisions on using family income and shopping” ($F=16.033$, $p<0.01$) are related to the educational status of woman and this relation was found in all educational groups. “Decisions on relative relation” ($F=2.905$, $p<0.05$) shows that there is a relationship between the women with a monthly income of 1.000 TL and less and those with a monthly income of 2.501 and over. “Decisions on housework” ($t=5.55$, $p<0.01$) was affected by working status of woman and “Decisions on children” ($t=-2.80$, $p<0.01$) and “decisions on social activities” ($t=2.79$, $p0.01$) were affected by woman’s status of having a child.

Keywords: Family, Decision, Decision Taken in Family, Woman, Woman Involvement

¹ Bu çalışma Ulusal Aile Sempozyumunda sözel bildiri olarak sunulmuştur.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M-Y * ID:387 K:351**

<http://www.akademikbakis.org>

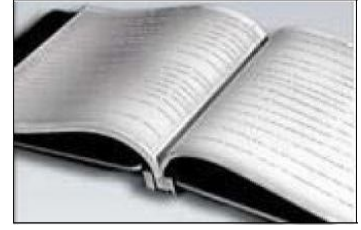
1. GİRİŞ

Her toplum gibi Türk toplumu da hızlı bir değişme ve gelişme süreci içindedir. Buna paralel olarak, sosyal bir kurum olan aile, yapı ve fonksiyonları bakımından bazı değişmelere uğramaktadır. Ailenin varlığını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için etkili en önemli faktörlerden bir tanesi de ailede yönetim faaliyetleridir. Genel anlamda yönetim; bir kurumda insan ve madde kaynaklarını kullanarak kurumu amaçları doğrultusunda yaşatmak olarak tanımlanabilir. Ev yönetimi ise; sosyal bir kurum olan ailenin amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetleri kapsar. İnsanın aile amaçlarını gerçekleştirmek için, aile kaynaklarının kullanımını planladığı, kontrol ettiği ve değerlendirdiği zihinsel bir süreçtir. Yönetim sürecinin temelini de birbiriyle ilişkili kararların alınması oluşturur. Ev yönetiminde, isabetli, uygulanabilir kararlar vermek; kaynakların iyi kullanılmasını, şimdi ve gelecekte güvenli bir aile hayatını, aile ve toplum değerlerinin korunmasını sağlayacağından önemli bir konudur. Ayrıca ailede her faaliyet karar vermeyi gerektirir. Karar, yönetimin kalbi ve diğer yönetim süreçlerinin eksenini oluşturur (Gönen, 1986; Gönen, 1994; Güngen vd., 2002; Baykan vd., 2008).

Ülkemizin ve dünyanın birçok kesiminde kadının geleneksel ‘ev kadını’ ve ‘anne’ rollerine göre yetiştirildiği ve ev yönetiminde fazla etkin olmadığı halde, ev işlerinin büyük bir kısmını üstlendiği ve yerine getirdiği bilinen bir gerçektir

(Bayraktar, 1989; Erbil ve Pasinlioğlu, 2004). Kadının ev yönetiminde daha etkin olması sorumluluklarının yanı sıra, karar verme ve söz hakkının olması için ev yönetiminin birçok konularında yeterli bilgi ve becerisinin olması gerekir. Ev yönetiminde doğru kararlar vermesi, kaynakları verimli bir şekilde kullanması ev yönetimindeki etkinliğini, aile içindeki statüsünü artırır. Bireyler ve aileler çözümlenmemiş sorunlar, anlaşmazlıklar, kabul edecekleri ya da ret edecekleri durumlarla karşılaşabilirler. Karar verme, herhangi bir faaliyetle ilgili, çeşitli olasılıklar ya da alternatifler arasından birinin seçilmesi ya da seçilmemesidir. Kararlar önemsiz bile olsalar, yaşam düzeyini etkileyen yaşam kalıplarını oluştururlar. Karar verme işlemi yönetimle ilişkilidir. Çünkü karar verme, yönetimde bir aşama ya da süreçtir, karar verme yönetim sürecinin alt sistemlerinin her birinde oluşur (Gönen, 1986; Terzioğlu, 1987; Gönen, 1994).

Ailede karar verilmesi, bir yarışma atmosferinde ya da bireyler arası çatışma veya işbirliği atmosferi içinde oluşabilir. Karar vermede roller, prosedürler, stratejiler ya da kararı kimin uygulayacağı konusunda aile bireyleri her zaman hem fikir olmayabilirler. Eşlerin eğitim durumu ve kadının çalışmasının aile kararlarının verilmesinde güç dağılımı ile ilişkisi olduğu da görülmektedir. Ev dışında çevreleri ile ilişkileri olanlar, bireysel becerilerini geliştirme açısından daha fazla olanaklara sahip olabilmeleri dolayısıyla da karar verme de daha etkin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M-Y * ID:387 K:351**

<http://www.akademikbakis.org>

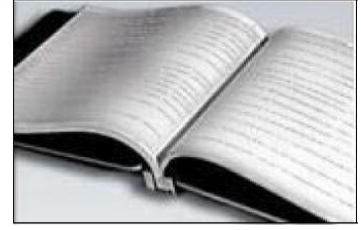
olabilmektedirler (Gönen, 1986; Gönen, 1994). Kadının bir meslek sahibi olarak çalışıp aileye ekonomik gelir getirmesi de ailede karar vermeyi etkileyecek bir faktör olarak sayılabilir. Özellikle gelirin harcanması ve tasarrufların değerlendirilmesi ile ilgili kararlara çalışmayan kadınlara oranla daha fazla katılabilirler. Çalışan kadınlar ev dışındaki çevreleri ile olan ilişkilerinden kişisel bilgi ve becerilerini fırsatı bulabilecekleri için yine çalışmayan kadınlara oranla kararlara daha etkin olarak katılabilirler. Ailede karar vermeyi etkileyen bütün faktörlere rağmen, genel olarak iyi bir yönetim; alınan isabetli, uygulanabilir kararların ürünüdür.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, ailede alınan kararlara kadının katılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür. Örneklem kapsamına Ankara’da rasgele belirlenen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 450 evli kadın alınmıştır. Araştırma verileri 20 Ekim-25 Aralık 2011 tarihlerinde toplanmıştır. Araştırma verileri karşılıklı görüşme yöntemi ile elde edilmiş ve anket formu örnekleme oluşturan evli kadınlara uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 15.0 yazılımından yararlanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmaya alınan evli kadınlara ilişkin demografik özelliklerin mutlak ve yüzde değerlerini gösteren tabloları oluşturulmuştur. Ailede alınan kararlar ev işlerine yönelik kararlar (yemek hazırlama,

sofra kurma ve toplama, bulaşık yıkama, ev temizliği, çöp dökme, çamaşır yıkama, ütü yapma), aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar (hangi yiyeceğin alınacağı, giyim ihtiyacı, temizlik malzemesi, ev eşyası, çocuklara verilecek harçlık miktarı, tasarrufların nasıl kullanılacağı ve dışarıda yemek yeme), çocuklara yönelik kararlar (çocuğun giyimi, eğitimi, meslek seçimi, eve geliş gidiş saatleri, hangi TV programını izleyeceği), sosyal faaliyetlere yönelik kararlar (sinema ve tiyatro, piknik, düğün ve nişan töreni, doğum günü ve arkadaş toplantısı, tatil)ve akraba ilişkilerine yönelik kararlar (akrabalarla hangi sıklıkta görüşüleceği, akrabalarla kimlerle görüşüleceği, akrabalarla hangi zamanlarda görüşüleceği) olarak ele alınmıştır. Karar verme “ben karar veririm”, “eşim karar verir”, “ben ve eşim birlikte karar veririm” ve “ben, eşim ve çocuklar birlikte karar veririm” şeklinde ele alınmıştır. Ailede alınan kararlara kadının katılımını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesinde kadının yaşı, kadının eğitim durumu ve ailenin aylık ortalama gelir miktarı değişkenlerinin etkisi varyans analizi (One-Way ANOVA) ile araştırılmıştır. Değişkenler arasındaki anlamlı farklılık 0.05 ya da 0.001 düzeyinde yorumlanmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarının anlamlı çıktığı durumlarda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe Testi uygulanmıştır. Kadının çalışma durumunun etkisi ile çocuk sahibi olma durumunun etkisi t testi ile araştırılmıştır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351

<http://www.akademikbakis.org>

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

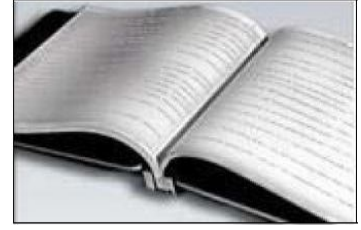
3.1. Kadınlara İlişkin Demografik Özellikler

Tablo 1. Kadınlara İlişkin Demografik Özellikler

Kadının yaşı	Sayı	%	Kadının eşinin yaşı	Sayı	%
≤ 30	154	34.2	≤ 30	99	22.0
31 - 40	129	28.7	31 - 40	128	28.4
41 ≤	137	37.1	41 ≤	223	49.6
Kadının eğitim durumu			Kadının eşinin eğitim durumu		
İlkokul ve daha az	148	32.8	İlkokul ve daha az	66	14.7
Orta dereceli okul	214	47.6	Orta dereceli okul	249	55.3
Yüksekokul	137	19.6	Yüksekokul	135	30.0
Kadının çalışma durumu			Kadının eşinin çalışma durumu		
Çalışıyor	168	37.3	Çalışıyor	394	87.6
Çalışmıyor	282	62.7	Çalışmıyor	56	12.4
Çocuk sahibi olma durumu			Ailenin en uzun yaşadığı yer		
Var	372	82.7	Kır	72	16.0
Yok	78	17.3	Kent	378	84.0
Toplam	450	100.0	Toplam	450	100.0
Çocuk sayısı			Ailenin aylık ortalama gelir miktarı (TL)		
1	83	22.3	≤ 1000	125	27.8
2	147	39.5	1001-1750	118	26.2
3	94	25.3	1751-2500	113	25.1
4 +	48	12.9	2501 ≤	94	20.9
Toplam	372	100.0	Toplam	450	100.0

Araştırmaya alınan kadınların % 34.2'si 30 yaşında ya da daha genç yaşta, % 28,7'si 31-40 yaş grubunda ve % 37.1'i 41 yaşında yada daha büyük yaşta. Kadınların % 32,8'i ilkökul mezunu ya da daha düşük eğitilmiş olup, % 47,6'sının orta dereceli okul mezunu, % 19,6'sı yüksekokul mezunudur. Kadınların yarısından çoğu (% 62,7) çalışmamakta iken, % 37,3 çalışmaktadır. Kadınların eşlerinin % 22.0'si 30 yaşında ya da daha genç yaşta, % 28,4'ü 31-40 yaş grubunda ve % 49.6'sı

41 yaşında yada daha büyük yaşta. Eşlerin % 14.7'si ilkökul mezunu ya da daha düşük eğitilmiş olup, % 55.3'ü orta dereceli okul mezunu, % 30.0'u ise yüksekokul mezunudur. Eşlerin % 87.6'sı çalışmaktadır. Kadınların % 82,7'si çocuk sahibidir ve çocuk sahibi kadınların % 22.3'ünün 1, % 39.5'inin 2, % 25.3'ünün 3 ve % 12.9'unun 4 ve daha fazla sayıda çocuğu olduğu saptanmıştır. Kadınların % 84.0'ünün ailesinin en uzun süre yaşadığı yer kenttir. Kadınların % 27.8'inin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351

<http://www.akademikbakis.org>

ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ya da daha az olup, % 26.2'sinin ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1001-1750 TL, % 25.1'inin ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1751-2500 TL ve %

20.9'unun ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 2501 TL ya da daha fazladır (Tablo 1).

3.2. Ailede Alınan Kararlara Katılım

Tablo 2. Ailede Alınan Kararlara Kadının Yaşının Etkisi

Ailede alınan kararlar	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	p	Scheffe
Ev işlerine yönelik kararlar	18.147	9.073	0.323	0.724	
Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar	117.11	58.55	3.146	0.044*	
Çocuklara yönelik kararlar	135.83	67.91	3.716	0.025*	2-3
Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar	110.46	55.23	5.490	0.004**	1-2, 2-3
Akraba ilişkilerine yönelik kararlar	3.98	1.99	0.444	0.642	

**p<0.01

*p<0.05

1: 30 yaşında ve daha küçük

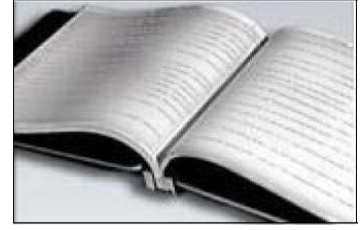
2: 31-40 yaş

3: 41 ve daha büyük

Tablo 2'de görüldüğü gibi ailede alınan kararlara katılımında kadının yaşının etkisi incelendiğinde; "aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar" (F=3.146, p<0.05) kadının yaş grubundan etkilenmektedir. Ancak Scheffe testi sonuçlarına göre yaş grupları arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır (p>0.05). "Çocuklara yönelik kararlar" (F=3.716, p<0.05) kadının yaş grubuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ve 31-40 yaş grubundaki kadınlarla 41 yaşında ve daha büyük yaşta kadınlar arasında ilişki olduğu anlaşılmaktadır. "Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar" (F=5.490, p<0.01) kadının yaş grubu ile ilişkilidir ve bu ilişki hem 30 yaşında ve daha küçük yaşta kadınlarla 31-40 yaş grubundaki kadınlar arasında, hem de 31-40 yaş grubundaki kadınlarla 41 yaşında ve daha büyük yaşta kadınlar arasında bulunmuştur. Erbil ve Pasinlioğlu (2004)

kadının yaşı ile bütçe hazırlama, çocukların geleceği, aile planlaması yöntemi seçme ve doktora gitme konularında karar verme durumu arasında negatif yönde, ev dışında çalışma ve TV programı seçme kararları arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu saptamışlardır.

"Ev işlerine yönelik kararlar" (F=8.197, p<0.01) kadının eğitim durumundan etkilenmektedir. Ev işlerine yönelik kararlarda hem ilkökul mezunu ve daha az eğitilmiş kadınlarla orta dereceli okul mezunu kadınlar arasında, hem de orta dereceli okul mezunu kadınlarla yüksek okul mezunu kadınlar arasında ilişki saptanmıştır. "Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar" (F=16.033, p<0.01) kadının eğitim durumu ile ilişkilidir ve bu ilişki tüm eğitim gruplarında bulunmuştur. "Çocuklara

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351

<http://www.akademikbakis.org>

yönelik kararlar” (F=4.730, p<0.01) ilkökul mezunu ve daha az eğitilmiş kadınlarla orta dereceli okul mezunu kadınlar arasında ilişki olduğunu göstermektedir. “Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar” (F=5.970, p<0.01) kadının eğitim durumundan etkilenmektedir. Scheffe testi sonuçlarına göre hem ilkökul mezunu ve daha az eğitilmiş kadınlarla orta dereceli okul mezunu kadınlar arasında, hem de ilkökul

mezunu ve daha az eğitilmiş kadınlarla yüksekokul mezunu kadınlar arasında ilişki bulunmaktadır. “Akraba ilişkilerine yönelik kararlar” (F=4.012, p<0.05) kadının eğitim durumu ile ilişkilidir ve bu ilişki hem ilkökul mezunu ve daha az eğitilmiş kadınlarla yüksekokul mezunu kadınlar arasında, hem de orta dereceli okul mezunu kadınlarla yüksekokul mezunu kadınlar arasındadır (Tablo 3).

Tablo 3. Ailede Alınan Kararlara Kadının Eğitim Durumunun Etkisi

Ailede alınan kararlar	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	p	Scheffe
Ev işlerine yönelik kararlar	444.35	222.17	8.197	0.000**	1-2, 2-3
Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar	564.62	282.31	16.03	0.000**	1-2-3
Çocuklara yönelik kararlar	172.12	86.06	4.730	0.009**	1-2
Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar	119.86	59.93	5.970	0.003**	1-2, 1-3
Akraba ilişkilerine yönelik kararlar	35.48	17.74	4.012	0.019*	1-3, 2-3

**p<0.01

*p<0.05

1: İlkokul ve daha az

2: Orta dereceli okul

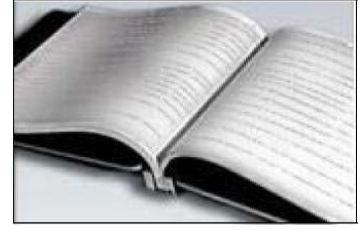
3:Yüksekokul

Erbil ve Pasinlioğlu (2004) kadının eğitim düzeyi ile çocukların geleceği, kazancın değerlendirilmesi, ev dışında çalışma, görüşülecek kişiler ve alışveriş yapma konularında karar verme durumu arasında pozitif yönde, buna karşılık kıyafet seçimi ve doktora gitme kararları arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulmuşlardır. Arpacı ve Ersoy (2007) tarafından yapılan çalışmada karar vermeyi gerektiren durumlarda kadınların % 49,0'unun

ailesinde ortak karar verildiği, % 24,5'inde karar önemli ise ortak karar verildiği, % 13,7'sinde evde ve işte ayrı karar verildiği, % 8.7'sinde erkek eşin karar verdiği ve % 4.1'inde de kadının karar verdiği belirlenmiştir. Çavdaroğlu (1996)'na göre, ortak karar verdiklerini belirtenlerin oranı % 42.8 ile ilk sırada yer almaktadır. Gönüllü (1994) tarafından yapılan çalışmada ise % 80.6 oranı ile eşlerin birlikte karar alma seçeneği ilk sıradadır.

Tablo 4. Ailede Alınan Kararlara Ailenin Aylık Ortalama Gelir Miktarının Etkisi

Ailede alınan kararlar	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	p	Scheffe
------------------------	-----------------	--------------------	---	---	---------

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351

<http://www.akademikbakis.org>

Ev işlerine yönelik kararlar	774.55	258.18	9.770	0.000**	1-2-3-4
Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar	485.39	161.79	9.077	0.000**	1-4,2-4
Çocuklara yönelik kararlar	209.93	69.97	3.855	0.010*	1-4
Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar	206.47	68.82	6.975	0.000**	1-4, 3-4
Akraba ilişkilerine yönelik kararlar	38.57	12.85	2.905	0.037*	1-4

**p<0.01

*p<0.05

1: 1000 TL ve daha az

2: 1001-1750 TL

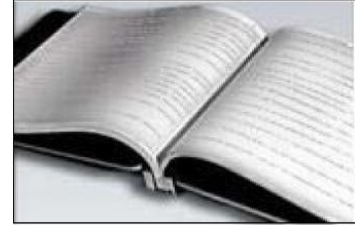
3:1751-2500

4:2501 ve daha çok

“Ev işlerine yönelik kararlar” (F=9.970, p<0.01) ailenin aylık ortalama gelir miktarından etkilenmektedir. Ev işlerine yönelik kararlarda hem ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 1001-1750 TL arasında olanlar, hem de ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1751-2500 TL olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında ilişki saptanmıştır. “Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar” (F=9.077, p<0.01) ailenin aylık ortalama gelir miktarı ile ilişkilidir ve bu ilişki hem ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında, hem de ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1001-1750 TL olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında bulunmuştur. “Çocuklara yönelik kararlar” (F=3.855, p<0.05) ve “akraba ilişkilerine yönelik kararlar” (F=2.905, p<0.05) ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında ilişki olduğunu göstermektedir. “Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar” (F=6.975, p<0.01) ailenin aylık ortalama gelir

miktarından etkilenmektedir. Scheffe testi sonuçlarına göre hem ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında, hem de ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1751-2500 TL olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında ilişki saptanmıştır (Tablo 4).

Ailede alınan kararlara katılımında kadının çalışma durumunun etkisi incelendiğinde; “ev işlerine yönelik kararlar” (t= 5.55, p<0.01) , “aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar” (t= 3.56, p<0.01) ve “sosyal faaliyetlere yönelik kararlar” (t= -2.62, p<0.01) kadının çalışma durumuna göre değişiklik göstermektedir. Ailede alınan kararlara katılımında çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha çok katıldığı söylenebilir. Diğer kararlarda gruplar arasında istatistiksel anlamda fark bulunmamasına karşın, ortalama puanlar çalışan kadınların çalışmayanlara göre daha kararlara daha çok katıldığını koymaktadır (Tablo 5).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351

<http://www.akademikbakis.org>

Tablo 5. Ailede Alınan Kararlara Katılımda Kadının Çalışma Durumunun Etkisi

Ailede alınan kararlar	Çalışıyor $\bar{X} \pm SD$	Çalışmıyor $\bar{X} \pm SD$	t	p
Ev işlerine yönelik kararlar	12.66±5.10	9.91±5.13	5.55	0.000**
Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar	17.60±4.05	16.11±4.40	3.56	0.000**
Çocuklara yönelik kararlar	19.56±3.82	19.29±4.56	0.64	0.518
Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar	15.96±2.95	15.14±3.31	2.62	0.009**
Akraba ilişkilerine yönelik kararlar	8.80±1.89	8.42±2.22	1.82	0.069

**p<0.01

Sd = 448

Çalışıyor N=168

Çalışmıyor N=282

Arpacı ve Ersoy (2007)'a göre kadınların yarısından çoğunun ailesinde boş zamanı değerlendirme ve tatil (% 80.5), ev ve arsa satın alma (% 75.6), tasarrufları değerlendirme (% 73.9) ve çocuklarla ilgili kararlarda (% 67.8) ortak karar verilmekte iken, ailelerin % 46.7'sinde yiyecek alışverişi ve 41.1'inde de giyecek alışverişi için ortak karar verilmektedir. Bayraktar

(1989) tarafından yapılan araştırmada çalışan kadınların % 55.1'inin çalıştıkları için aile gelirinin kullanılmasında, % 71.7'sinin ise tasarruf kararlarının alınmasında söz sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çopur (2003)'a göre ailelerde gelirin nerelere, nasıl harcanacağına kadın ve erkeğin birlikte karar vermesi % 67.7 oranı ile ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 6. Ailede Alınan Kararlara Kadının Çocuk Sahibi Olma Durumunun Etkisi

Ailede alınan kararlar	Var $\bar{X} \pm SD$	Yok $\bar{X} \pm SD$	t	p
Ev işlerine yönelik kararlar	10.76±5.38	11.78±4.72	-1.54	0.123
Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar	16.50±4.44	17.46±3.68	-1.78	0.076
Çocuklara yönelik kararlar	19.13±4.35	20.62±3.83	-2.80	0.005**
Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar	15.64±3.32	14.53±2.34	2.79	0.005**
Akraba ilişkilerine yönelik kararlar	8.55±2.18	8.65±1.75	-0.38	0.697

**p<0.01

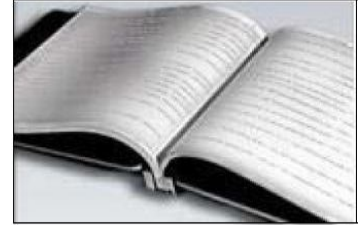
Sd = 448

Var N=372

Yok N=78

Tablo 6'da görüldüğü gibi ailede alınan kararlara katılımda kadının çocuk sahibi olma durumunun etkisi incelendiğinde; "çocuklara yönelik kararlar" (t= -2.80, p<0.01) ve "sosyal faaliyetlere yönelik kararlar" (t= 2.79, p<0.01) kadının çocuk

sahibi olma durumundan etkilenmektedir. Diğer kararlarda kadının çocuk sahibi olma durumunun etkisinin olmadığı bulunmuştur (p>0.01). Erbil ve Pasinlioğlu (2004) kadının sahip olduğu çocuk sayısı ile çocukların geleceği, alışveriş yapma ve

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351*

<http://www.akademikbakis.org>

aile planlaması seçimi konularında negatif yönde, TV programı seçme konusunda ise pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmışlardır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

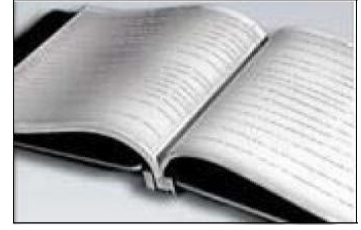
Ailede alınan kararlara kadının katılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi amacı ile planlanan ve yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; çalışma kapsamına alınan kadınların yaklaşık üçte biri 31-40 yaş grubundadır ve yarıya yakını orta dereceli okul mezunudur. Kadınların yarısından çoğu çalışmamaktadır. Kadınların eşlerinin yarıya yakını 41 yaşında ya da daha büyük yaştaadır. Eşlerin yaklaşık üçte biri yükseköğretim mezunudur. Kadınların çoğunluğu çocuk sahibidir ve ailesinin en uzun süre yaşadığı yer kenttir.

Ailede alınan kararlara katılımında kadının yaşının etkisi incelendiğinde; aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlarda kadının yaş grubundan etkilendiği, ancak yaş grupları arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Sosyal faaliyetlere yönelik kararlar kadının yaş grubu ile ilişkilidir ve bu ilişki hem 30 yaşında ve daha küçük yaştaaki kadınlarla 31-40 yaş grubundaki kadınlar arasında, hem de 31-40 yaş grubundaki kadınlarla 41 yaşında ve daha büyük yaştaaki kadınlar arasında bulunmuştur. Ev işlerine yönelik kararlar kadının eğitim durumundan etkilenebilir. Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar kadının eğitim durumu ile ilişkilidir ve bu ilişki tüm eğitim gruplarında bulunmuştur. Çocuklara yönelik kararlarda ilköğretim mezunu ve daha az eğitilmiş kadınlarla orta dereceli okul

mezunu kadınlar arasında ilişki saptanmıştır. Ev işlerine yönelik kararlar ailenin aylık ortalama gelir miktarından etkilenebilir. Aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar ailenin aylık ortalama gelir miktarı ile ilişkilidir ve bu ilişki hem ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında, hem de ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1001-1750 TL olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında bulunmuştur. Çocuklara yönelik kararlar ve akraba ilişkilerine yönelik kararlar ailesinin aylık ortalama gelir miktarı 1000 TL ve daha az olan kadınlarla 2501 TL ve daha çok olanlar arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

Ailede alınan kararlara katılımında kadının çalışma durumunun etkisi incelendiğinde; ev işlerine yönelik kararlar, aile gelirinin kullanımı ve alışverişe yönelik kararlar ile sosyal faaliyetlere yönelik kararlar kadının çalışma durumuna göre değişiklik göstermektedir. Ailede alınan kararlara katılımında çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre daha çok katıldığı söylenebilir. Çocuklara yönelik kararlar ve sosyal faaliyetlere yönelik kararlar kadının çocuk sahibi olma durumundan etkilenebilir. Diğer kararlarda kadının çocuk sahibi olma durumunun etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Elde edilen bu sonuçlara göre; ailede alınan kararlara kadının katılımını kadının yaşı, eğitim durumu, ailenin aylık ortalama gelir miktarı, kadının çalışma durumu ve

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: M-Y *** ID:387 K:351*

<http://www.akademikbakis.org>

çocuk sahibi olma durumu etkilemektedir. Ev işlerine yönelik kararlarda genellikle kadınlar karar vermektedir ve buna karar veren kadınların çoğunluğu çalışmaktadır. Çağdaş ve sosyal aile yapısına uygunluğun sağlanması için çalışan kadınların üzerindeki yükün azaltılması ve ailedeki demokratik karar verme sürecinin iyileştirilmesi için erkeklerin de ev işlerine yönelik kararlara katılımı sağlanmalıdır. Çocukların gelecekte de sağlıklı karar verebilecek birer aile bireyi olabilmeleri için kendilerini ilgilendiren kararlar dahil ailenin yönetim sürecindeki bütün kararlara katılımı sağlanmalıdır. Toplumun yapı taşı olan ailenin karar verme sürecini iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için, öğretim kademelerinde ve yaygın eğitim kurumlarında ailenin karar verme alanlarıyla ilgili eğitim verilmelidir. Ayrıca yazılı ve görsel medyada konu ile ilgili aile eğitim programları yer alabilir ve çeşitli internet siteleri karar verme konusunda aileleri bilgilendirebilir.

5. KAYNAKÇA

- Arpacı, F. ve Ersoy, A. F. (2007).** Kadının Çalışmasının Ailenin Yaşam Kalitesine Etkisinin İncelenmesi. *Aile ve Toplum*. 3(11):41-50.
- Baykan, S., Şanlı, N., ve Tokyürek, Ş. (2008).** Ev Yönetimi. (Ed. Nuray Serter). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No:1738. Açıköğretim Fakültesi Yayını No:896. Eskişehir.

Bayraktar, M. (1989). Çalışan Kadınların Yaşam Biçimlerine İlişkin Görüşleri. A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları No: 1134. Bilimsel Araştırma ve İncelemeler No: 622. Ankara.

Çavdaroğlu F. (1996). Kadın Girişimciliği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Ankara.

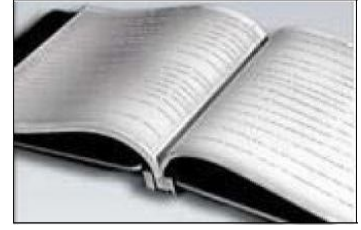
Çopur, Z. (2003). Ailede gelirin kullanımına ilişkin karşılaşılan problemlerin incelenmesi. *Aile ve Toplum Dergisi*. 2(8):8-11.

Erbil, N. ve Pasinlioğlu, T. (2004). Kadının ailede karar vermeye etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 7(2):1-11.

Gönen, E. (1986). Ev idaresi ilkeleri 1. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. No: 24. Ankara.

Gönen, E. (1994). Ev idaresi ilkeleri. 2. Baskı. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. No: 1336. Ankara.

Güngen, Y., Tokyürek, Ş ve Şanlı, N. (2002). Ev ve Ailede Yaşam Yönetimi. Pegem A Yayıncılık. Ankara.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: M-Y * ID:387 K:351**

<http://www.akademikbakis.org>

Gönüllü, M. (1994). Sivas'ta Kamuda Çalışan Farklı Eğitim Düzeyindeki Evli Memur Kadınların Sosyo-ekonomik Konumları Aile İçi İlişkileri ve Aile İçi İlişkilerindeki Değişme Eğilimleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Terzioğlu, G. (1987). Ev İdaresi ve İlkeleri. Doğu Matbaacılık. Ankara.